

Ta mesec, 25. maja bomo vsi delovni ljudje Jugoslavije v besedah in mislih, ob prisrčni zbranosti voščili našemu dragemu tovarišu Titu za njegovo sedemdesetletnico življenja.

Ali res 70-letnico? Saj si tak, kot bi se nikdar ne staral, mladeniško čil in veder, pa klene delavske besede. Zdi se nam, da si tak kot ljudstvo, ki mu ne moreš škoditi niti dni niti let. In si ljudstvo; izšel si iz njega in živel le zanj. Tvoje ime smo zapisali na prapore naših proletarskih brigad. Tvoje ime nas je vodilo skozi trnje težav prvih let svobode. Kot svetilnik stojš ter nam kažeš pot le naprej k socializmu, k osvobodjeni človekovi osebnosti.

Rodili si se v brezimni bedi zapuščenega ljudstva. Zdaj so vate uprti pogledi milijonov. Prehodil si nezansko pot od preganjanega proletarca do voditelja socialistične države. Tvoje ime predstavlja poročstvo varnosti in pravic za delovne ljudi in ne le za nas Jugoslovane. Za vse zatirane po svetu si postal simbol svobode in napredka. S Teboj smo si priborili v svetu ugled, kakršnega ima redkokatera država na svetu. Ne po svoji gospodarski moči ali po številnosti prebivalstva, temveč po moralni moči idej svobode, miru in neodvisnosti.

Ko Ti ob tem visokem jubileju čestitamo in v duhu stiskamo roko, Ti tudi Gradisovci obljublamo, da bomo v tej težki preskušnji letošnjega leta zastavili vse sile, da se izkopljemo iz težav. Tako kot v osvobodilnem boju bomo strnili svoje vrste v borbi za višjo storilnost, za čimboljše gospodarjenje na vsakem gradbišču in v vsaki delavnici. Zavedamo se težine obljube, ki Ti jo dajemo, toda hkrati nas zavest, da bomo uspeli pod Tvojim vodstvom in vodstvom Zvez komunistov, ko smo zmagavali pod Tvojo zastavo vse doslej.

Srečno, dragi tovariš Tito!

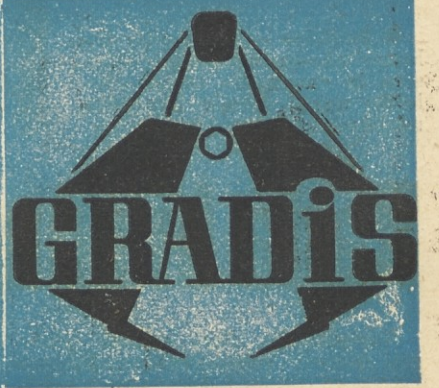


LETO V. — št. 29

Ljubljana, maj 1962

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«



Prvi maj

Prvi maj — največji praznik delovnih ljudi. Kolikoli lepih spominov nas veže na ta praznik, koliko pa tudi grenkih, kajti praznovanje prvega maja je bilo skozi oso zgodovino, vse do osvoboditve, povezano s številnimi žrtvami. Stara Jugoslavija in njen reakcionarni režim je krova-vo in brutalno zatiral borbo delavskega razreda. Na tisoče in tisoče revolucionarjev se je znašlo v ječah in zaporih, od koder se niso nikoli več vrnili. Imena teh revolucionarjev bodo z zlatimi črkami zapisana v zgodovino naših narodov. Kljub preganjanju so naši delavci praznovali prvi maj leto za letom in vedno v večjem in večjem številu...

Prišlo je leto 1941. Po naših cestah so zabrnili nemški tanki in fašistične horde so preplavile našo zemljo. Preganjanje komunistov in naprednih delavcev je bilo še hujše. Čeprav se je okupator na praznik prvega maja 1941 že šopiril po naši zemlji, smo ta dan praznovali v znamenju zavesti, da je usoda slovenskega in drugih jugoslovanskih narodov prešla v roke delavskega razreda. Komunistična partija, ki je že v stari Jugoslaviji kot tudi v najtežjih dnevih okupacije vztrajala v prvih linijah borcev za pravico delavskega razreda, je opredelila novo pot. Enotnost delavcev Jugoslavije je postajala še trdnejša. Udarna moč delavskega razreda pa se je skozi NOB krepila in utrjevala s puško v roki na osvobojenem ozemlju ali pod zelenimi gozdovi širom naše domovine. Naši najboljši sinovi — revolucionarji in zavedni državljani so padali pod krogami sovražnika, toda naš narod ni klonil. Vrste so se pečale in pečale...

Prvi maj v svobodni domovini. Puške smo zamenjali z lopatami, strojnice s kompresorji in pričela se je gospodarska obnova porušene domovine. Ko govorimo o obnovi naše zemlje, ne moremo mimo imena »Gradis«, kajti to ime je simbol obnove porušeni objektov, industrijskih gradenj, hidrocentral itd., ki so spremenile zunanjo podobo domovine in vplivale posredno ali neposredno na naš ekonomski razvoj. Giganti so rasli in z njimi zavest članov našega kolektiva, in delavsko upravljanje se je dvignilo na višino, ki je kvantitativno in kvalitativno spremenila notranje odnose. Izvedli smo decentralizacijo, v kateri ekonomske enote same odločajo o svojih uspehih in delitvi dohodkov. Nenehna rast produktivnosti dela in utrjevanje socialistične zavesti to sta dve komponenti notranjega življenja v kolektivu. Lahko smo ponosni na naše uspehe...

In danes? Daljnosežni sklepi Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije pa nam narekujejo nove naloge. Gre namreč za boj proti deformacijam in postopkom, ki kvarijo družbene odnose, gre za nadaljnje utrjevanje delavskega samoupravljanja in za odpravo pomankljivosti na političnem in ekonomskem področju. Sistem naše družbene ureditve omogoča svobodne in demokratične razprave, toda ko so sklepi sprejeti, jih moramo dosledno izvajati. To velja za sklepe delavskih svetov, sindikata in vseh političnih organizacij. Delavski sveti so največja pridobitev naše revolucije in zato je naša dolžnost, da le-te stalno širimo in utrjujemo. Mi moramo slediti velikim družbeno-ekonomskim spremembah, vendar pri tem ne moremo gledati samo na lastne interese, na svojo ekonomsko enoto, temveč na celotno podjetje in na vso socialistično družbo. To je izhodišče našega dela. V času, ko gre za utrjevanje našega gospodarskega sistema, ko živimo v dobi velikega tehničnega napredka, moramo mi kot podjetje »Gradis« biti vedno v prvih vrstah velikih dogajanj. Letošnji prvi maj pomeni za nas poziv, da bomo sledili in izvajali vse nove gospodarske ukrepe in bili složni v stremljenju za napredkom podjetja, razumeti skupne potrebe ter se zavedati naših nalog in mesta v podjetju, komuni in celotni družbi, kajti uspehi podjetja niso samo preteklost, temveč tudi sedanost in bodočnost.

Vsem članom kolektiva, njihovim spojem in delovnim ljudem širom domovine želimo, da praznujejo praznik Prvi maj čimbolj slovesno in veselo.

■ **Obrat gradbenin polizdelkov** — V obratu imajo tri obračunske enote. Po zaključnem računu za leto 1961 so ugotovili, da je bila v lanskem letu najboljša enota Brežice. Ustvarila je 25% presežka. Najslabše se je odrezala obračunska enota separacije, ki izkazuje 2,5 milijona minusa. Negativno stanje obračunske enote separacije izvira v glavnem zaradi prevelike najemnine težke mehanizacije.

Na zadnji seji delavskega sveta so razpravljali o planu za leto 1962, ki znaša 700 milijonov dinarjev. V plan so postavili 670.000 ur. V eni uri morajo narediti za 1080 dinarjev bruto produkta.

■ **Celje** — Svet ekonomske enote je na seji dne 6. aprila potrdil zaključni račun za leto 1961. Iz poročila šefa komerciale Ivana Keršiča je razvidno, da je bila skupna realizacija eno milijardo 299 milijonov dinarjev. Najslabše so se odrezali na sektorju Velenje. Ko so razpravljali o delitvi doseženega čistega dohodka, so sklenili, da bodo za rekonstrukcijo gramoznice v Otiškem vrhu porabili 5 milijonov, za adaptacijo baze v Celju 5 milijonov ter za stanovanjsko izgradnjo 4 milijone 900 tisoč. Preostali znesek pa nameravajo uporabiti za osebne dohodke.

■ **Jesenice** — Mladinske delovne akcije na cesti »Bratstva in enotnosti« se bo udeležilo nekaj članov jeseniške mladine.



Ob petih nonaldne sem le s težavo pripravil jeseniške uslužbenke, da so stopile pred fotokamero



Mladina, pred tabo je lepša bodočnost! — Mladi zidarji na stavbišču

KAJ PRAVIJO MLADINCI LJUBLJANSKEGA GRADBENEGA VODSTVA

Program dela - osnova za uspeh

Mladinska organizacija gradbenega vodstva v Ljubljani šteje 118 mladincev. Razdeljena je v dva aktiva. Smatrajo, da je delitev mladinske organizacije dobra, ker je delo z manjšimi skupinami lažje. Kljub temu pa vlada med mladinci precejšnja ravnodušnost in nezainteresiranost za delo. Mladinskih sestankov se udeležujejo le vajenci in še nekaj kvalificiranih delavcev.

Programskega dela nimajo. Obravnava pa aktualne probleme kot n. pr. delitev osebnega dohodka. Pred konferenco ZK podjetja so na sestanku izkristalizirali svoja mišljenja in na njej nastopili z enotno diskusijo. Temeljito so pregledali svoje vrste in predlagali 6 mladincev za kandidate v delavski svet podjetja. Priznavajo, da se ne

ukvarjajo dovolj s političnim delom in proizvodnimi nalogami. Vsa krivda glede nedelavnosti pa vendar ne leži na njih posebno še, ker se čutijo zapostavljene. S političnimi in upravnimi organi v in izven podjetja nimajo prave povezave. Namesto da bi jih le-ti vključili v svoje delo, imajo občutek, da se jih raje prezre. Sami tudi ne iščejo stikov, ker se največkrat njihovi predlogi ne upoštevajo. Prošnje pa odklanjajo ali milostno odobrijo. Zgleda za svoje delo pa ne najdejo niti v občinskem komiteju LMS, v katerem imajo svojega člana, še manj pa v osnovni organizaciji ZK kolektiva, v kateri jih je precej. Ob takem sodelovanju in zgledu je težko pričakovati boljše uspehe, večjo zainteresiranost in delovni polet. Mladinci niso slabi. Manjka jim le širše obzorje in premalo čutijo, da kdo bdi nad njimi. Mlačnost pa je ob neuspehih nalezljiva.

Od političnega in družbenega dela pa se bistveno razlikuje delo na kulturno-prosvetnem področju. Mladinci se zelo aktivno udeležujejo pri igranju namiznega tenisa. Nogometno moštvo igra načrtno in organizirano. Zelo pogosto so prijateljska srečanja med ostalimi podjetji in JLA. V dokaz, da so nogometaši dobri, so česte zmage. Tekme izgubijo le v 10%. Tudi odbojko dobro igrajo. Za prvomajske praznike imajo v načrtu turnejo po Prekmurju s 4 ekipami. Strelci so vključeni v strelsko družino gradbenega vodstva Ljubljana, kjer tudi dosegajo lepe uspehe.

Poskrbeli pa so tudi še za zabavo drugačne vrste. V zimskih mesecih so organizirali skoraj vsako soboto ples v dvorani našega obrata družbene prehrane. Posebnega uspeha pri tem sicer niso imeli, ker nimajo prave glasbe. Plošče ali magnetofonski trak so za veliko dvorano preslabe. Na katerikoli, pa čeprav skromen orkester niso mogli misliti, ker nimajo denarnih sredstev. Pripravljali so se tudi za prireditve »Pokaži kaj znaš«, ki pa je le delno uspela. Nastopili so samo s petimi točkami. Za spremljavo solistov niso imeli denarnih sredstev, lastnih instrumentov pa nimajo. Recitatorjem pa je menda zadnji trenutek trema preprečila nastop.

Za novoletno jelko so pripravili program in izvedli obdaritev otrok članov kolektiva. Sindikalna podružnica jih je zato nagradila z 20.000 dinarji. To pa je bil tudi edini dohodek, ki so ga imeli v vsem lanskem in letošnjem letu. Sindikalna podružnica sicer določi del svojih sredstev za obnove najnujnejših rekvizitov, za kaj več pa se niti ne upajo prositi, saj vedo, da tudi oni nimajo toliko denarja na razpolago. Brez denarja pa je vseeno dolg čas. Nekaj instrumentov bi nujno rabili. Verjetno bi se tudi obrestovalo, če bi talentirane mladince kdo instruiral ali pa bi jih celo poslali v glasbeno šolo.

V planu imajo tudi nekaj izletov, toda čisto brez denarja verjetno ne bo šlo. Kakšno prijateljsko srečanje z mladinci iz ostalih kolektivov podjetja bi jim lahko le razširilo njihova obzorja. Stroški bi bili sicer minimalni, toda še teh minimalnih sredstev ni.

Smatrajo, da s svojim športnim in kulturnim udeleževanjem še

zdaleč niso dosegli popolnega uspeha, če puščajo politično delo ob strani. Zato imajo v programu mladinsko konferenco, na kateri se bodo temeljito pogovorili o svojem delu in sestavili detajlni načrt dela. Za pomoč in sodelovanje bodo prosili naše politične organe družbenega upravljanja. Računajo na uvidnost z željo, da bi jih le-ti pritegnili in boljše vključili v sodelovanje.

Razen tega želijo, da bi mladina iz ostalih kolektivov več pisala v »Gradisov vestnik« in da bi se vsaj na ta način seznanila z njihovim delom in življenjem.

M. C.

Tovarišu Dragu Stancerju v slovo

Ne moremo verjeti, da smo te poslednjič spremljali na tvoji poti. Mlad in še pred kratkim poln zdravja in moči nas zapuščas, tvoje sodelavce, tovariše in prijatelje. Ko se spominjamo skupno preživljenih časov, vemo, da si bil med prvimi, ki so pričeli organizirati naše pod-



jetje v Mariboru, da si živel, delal in pomagal v podjetju takrat, ko je bilo najtežje v tistih prvih vojni letih, da si se odrekel marsikateri prosti uri samo zato, da bi bilo v podjetju čimveč in čimpreje narejeno, mogli smo te postaviti samo za zgled, vzor poštenega delavca in pravega tovariša.

V svoji naporni in odgovorni službi si prešel dolgo pot več sto tisoč kilometrov. Na vsej tej dolgi poti nisi povzročil zla nikomur, priznati moramo, da si znal ceniti življenje drugih bolj kakor svoje lastno.

Poleg svojih službenih dolžnosti pa si našel vedno čas tudi za stanovsko udeleževanje, saj si bil vedno v krogu in družbi svojih stanovskih tovarišev pripravljen delati za skupno dobro.

Ko nas zapuščas, ostaja za teboj v naših vrstah vrzel, ki jo bo težko izpolniti. Še mnogo težje pa te bosta pogrešali tvoja osamljena žena in hčerka, ki si jima posvetil vso družinsko skrb.

Ostal nam boš v spominu kot nepozabni sodelavec, tovariš in prijatelj.

Rada bi pomagala ljudem v težavah

Vstopila je. Niti preveč plaho niti preveč samozavestno. Tovariš Lojze je opravil formalnost predstavljanja. In potem sva začela razgovor.

Marinka Skrjanec je komaj dobro leto dni v »Gradis«. Predlanskim je dovršila srednjo ekonomsko šolo v Ljubljani. 1. avgusta se je že zaposlila v našem podjetju na Centrali.

»Kako pa ste prišli v »Gradis«, sem vprašal.

»Čisto po naključju. S posredovanjem neke sošolke.«

Vprašal sem jo natanko, kako gleda na delavsko samoupravljanje in na možnosti mladine, da se v njem uveljavlja.

»V šoli sem o delavskem samoupravljanju dobila nekaj teoretičnih pojmov. Sele v podjetju pa sem spoznala, da samoupravljanje ni zgolj formalnost, kot sem si v šoli mislila. Delavec-proizvajalec zdaj res odloča o svoji usodi, čeprav...«

»Kaj — čeprav...?«

Malo se je nasmehnila, kot bi prišla v rahlo zadrego. »Mislim, da ne gre večih še vse gladko, tako kot bi moralo iti. Sicer pa vem, da je ta stvar še vedno v razvoju.«

»No, in mladi a?«, sem nadaljeval. »Mladina ima vse možnosti, da se uveljavlja v samoupravljanju. Večih pa čutim, kot da nam starejši ne zaupajo povsem. Morda se starejši večih težko živijo v mladega človeka,« je pojasnjevala.

»Kaj pa mladina, mislite, da ima vedno prav?«

»To ne. Večih je nezaupanje odraslih do mladine tudi utemeljeno. Mladi večih kaj obljubijo, pa ne izpolnijo.«

»Velja to tudi za vas?«

»Tudi,« se je spet nasmehnila. »Sicer so bile malenkosti, toda priznam, da vedno nisem naredila vsega, kar sem obljubila.«

»Kako pa gledate na svoj poklic? Ste zadovoljni z delom.«

»Se kar. Toda če pomislim, da bi morala vse življenje ostati pri številkah — zaposlena sem kot finančni knjigovodja — pa le ne morem biti zadovoljna.«

»Kaj pa si želite?«

»Rada bi delala v kadrovskem oddelku. Ali pa študirala naprej na višji šoli za socialne delavce. To me veseli. Vidim, da imajo ljudje ogromno težav in problemov v življenju. Rada pa bi ljudem pomagala reševati vsakovrstne težave.«

»Kako pa sicer vaše življenje? Se udeležujete v mladinski organizaciji, v športu, kulturnih društvih?«

»V LMS sem bila vključena v šoli, bila sem član razredne skupnosti. Tu pa nimamo mladinske organizacije. Za šport nimam časa, veliko izgubim vsak dan na vožnji, ker stanujem pri starših na Bizoviku. Nekaj se je govorilo, da bomo tu v podjetju začeli igrati odbojko. Pa je ostalo samo pri besedah.«

»In vaše zabave?«

»Enkrat ali večih dvakrat na teden kino. Ob nedeljah grem plesat na Tabor ali v Sočo.«

»Vsako nedeljo?« sem vprašal.

»Ne, ne vsako. Doma pravijo, da me že med tednom ni nič doma, pa naj vsaj ob nedeljah ostanem v družini. Večih vsi trije — imam še mlajšega brata in sestro — diskutiramo s starši in tako po svoje rešujemo razne probleme med mlado in starejšo generacijo,« je povedala v smehu. »Sicer pa imam tudi med tednom dovolj dela. Dvakrat tedensko se učim angleščine, prej sem obiskovala predavanja »Sola za življenje«. Večih delam tudi popoldne. Tako sem prosta res samo ob nedeljah.«

P.

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. —

— Izhaja mesečno



Spomini na trda leta

Kako so pred vojno naši gradbinci praznovali 1. maj in kako so se morali boriti za svoje pravice

V našem kolektivu imamo precej »starih« gradbincev (seveda ne koliko starejših samo po letih, zato pa še prav mladostnih po duhu), ki so že pred vojno delali v takratnih naprednih sindikalnih organizacijah. Pred letošnjim prvim majem smo jih zaprosili, da bi nam povedali kaj o svojem delu pred vojno, o tem, kako so včasih gradbeni delavci proslavili 1. maj in o tem, kako so se sploh morali boriti za svoje pravice.

Leteče patrolje, udarna pest proletariata

Tovariša Franca Grudna poznajo skoraj vsi »Gradisovci«, saj je v našem kolektivu že dolgo vrsto let, vrh tega pa je bil v Obratu gradbenih polizdelkov že tudi predsednik delavskega sveta in tudi član centralnega delavskega sveta. Tovariš Gruden je bil takoj pripravljen obuditi nekaj spominov na predvojna leta.

»Moj oče, ki je bil delavec v kemični tovarni, je pričel pripovedovati tovariš Gruden, »je bil komunist. Seveda je razumljivo, da me je že kot otroka usmerjal in mi razgrinjal vse krivice, ki so jih takrat morali trpeti delavci. Spominjam se vseh štrajkov, ko so se delavci borili za svoje pravice; zlasti se še dobro spominjam tiste velike in krvavo zadušene stavke železničarjev leta 1922 na Zaloški cesti, čeprav sem bil takrat še na pol otrok. Dobro se še spominjam, da smo se urno skrili za neke kostanje, ko so nam okrog ušes zažvižgale prve svinčenke iz žandarjskih pušk, ki so podrlle do smrti toliko tovarišev.

Največji štrajk zidarjev in sploh gradbincev je bil leta 1936. Stavka je trajala skoraj tri tedne in smo jo gradbinci dobili. Seveda se je tu in tam našel tudi kak mlačnež, ali celo stavkokaz, ki se je za nekaj borih dinarjev prodal kapitalistu. Toda takrat smo že imeli močno, zelo trdno in disciplinirano sindikalno organizacijo. Med stavko smo organizirali leteče patrolje na kolesih. V vsaki patrolji je bilo po pet tovarišev. Na kolesih so krožili po ljubljanski okolici in po mestu ter nadzorovali gradbišča. Spominjam se, da smo v Rožni dolini na nekem gradbišču našli nekaj stavkokazov, ki so delali. Pognali smo jih domov in jim vse razdrli. Pozneje so nas lovili policaji in so nas tudi ujeli. Imeli so nas tri dni zaprte, nato pa so nas le izpustili.

Dobro se spominjam, da so z nami na zaslišanju ravnali precej surovo, mojemu tovarišu Johanu Beliču so celo primazali klofuto. Malo se je zamislil in spet nadaljeval.

»Veste, rečem pa vam, enotni pa smo bili takrat, da je bilo kaj. Kdor je bil za našo stvar, da je bil vztrajen in neomajen. Spominjam se še, da smo med stavko za gradbince kuhali hrano na dvorišču Delavskega doma na Miklošičevi cesti, kjer so stavkajoči dobili hrano brezplačno. No, in slednjic se je ob naši trdni enotnosti zlomil odpor kapitalističnih oblastnikov.«

Policaj leti v Ljubljano

Tudi tovariš Ivan Grmek, ki se je pred vojno izučil za tesarja, je že leta 1922 delal v sindikatih.

»Pred vojno je bilo več sindikatov — zeleni, modri in rdeči, pač po političnih strankah, ki so bile pred vojno. No, napredni delavci so se seveda združevali v rdečih sindikatih, v tako imenovanih »URS-ih« (Udruženje radniških sindikatov). Takrat delavcu ni bilo tako lahko kot danes; kapitalisti-delodajalci so vodili tako imenovane »črne knjige«. Kdor je enkrat prišel v tako knjigo, je praktično za vedno ostal na cesti — kamorkoli je prišel prosit za delo, povsod so ga odslovili. Kapitalisti-delodajalci seveda niso marali imeti med svojimi delavci revolucionarjev, organiziranih sindikalnih delavcev in komunistov.«

»Kako pa je bilo ob 1. maju,« sem vprašal tovariša Grmeka.

»Po stari tradiciji smo 1. maj proslavljali na Rožniku. Seveda nismo šli v povorki, kot gremo danes, za to nismo imeli dovoljenja. Šli smo v malih skupinicah, po trije, štirje skupaj. Običajno je za 1. maj na

Rožniku visela tudi rdeča zastava. Z »Internacionalo« smo begali policaje, ki jih je na Rožniku za 1. maj kar mrgolelo. Včasih smo se zbrali tudi na Taboru nad Crnučami, malo vzpetino nad mostom čez Savo. Če so nas od tam preganili žandarji, smo šli v gostilno pri Štirnu in tam nadaljevali zborovanje,« je pripovedoval tov. Grmek. »Bili pa smo tudi zelo iznajdljivi; če smo opazili, da se bližajo policaji, smo takoj začeli plesati, tako da se je politično zborovanje hitro spremenilo v »nedolžno« — veselico s plesom. Znano shajajišče naprednih gradbincev je bilo tudi v gostilni »Pri Magistru« v Gameljnah.« nah.

Zasmejal se je. »Prav zdaj sem se spomnil smešnega dogodka iz tistih težkih časov. Bilo je — če se ne motim — leta 1937 ob nekaterih demonstracijah. Policaji so nas lovili na konjih in preganjali po ulicah. Tedaj pa sva se z »kim prijateljem znašna na obrežju ob Ljubljani. V bližini sva zagledala policajca, ki je nekam hitel. »Ti malo popazi, jaz pa ga bom namočil,« je dejal moj prijatelj, ki je bil precej krepak delavec. Zagrabil je policajca za hlače, ga dvignil in — štrbunk — je čofnil policaj v Ljubljano.«

Ce ne odnehate podremo oder

Tovariš Franc Rakef je prav tako svoje ime neločljivo povezal z »Gradisom«, saj ga pri nas pozna staro in mlado. Iz svojih spominov je privlekel marsikaj zanimivega.

»V tistih časih je bil sindikat — mislim seveda naše sindikate — resnično borbena revolucionarna organizacija. Seveda je ta borbenost bila nujno potrebna, sicer ne bi imeli uspehov.

Vsako leto smo praznovali 1. maj, čeprav so nam delodajalci to branili. Grozili so, da bo vsak odpuščen, kdor ne bi za 1. maj prišel na delo. Vendar pa nam prav zaradi naše enotnosti niso mogli do živega. Spominjam se, da je mojemu svaku

Florjanu Stopraju, ki so ga med vojno ubili gestapovci, nekoč delodajalec odpovedal službo, ker ga je imel, kot pravimo, na piki. Tedaj so vsi delavci solidarno nastopili in zagrozili, da bodo vsi odšli, če mogoče svaka ne vzamejo takoj nazaj na delo. Delodajalec je moral, hočeš, nočeš, popustiti in je svaka res vzel spet na delo.«

»Kako pa je bilo ob veliki stavki leta 1936?«

»Takrat smo držali v šahu celo Ljubljano in okolico. Na kolesih smo križarili sem in tja in pazili, da je bilo na vseh gradbiščih res mrtvo. V Borovnici smo na neki stavbi našli stavkokaze. »Tako stran, sicer vam pod nogami razderemo oder,« smo jim ukazali. Stavkokazi so se prestrašili in res izginili. Spominjam se tudi, da smo v Zeleni jami nekega stavkokaza, ki je mešal apno, enostavno vrgli — v apno.«

Ves 1. maj na Rožniku

Tovar Jože Kapelj je predsednik upravnega odbora v gradbenem vodstvu Ljubljane, pred vojno pa je prav tako že mlad začel delati v sindikatu.

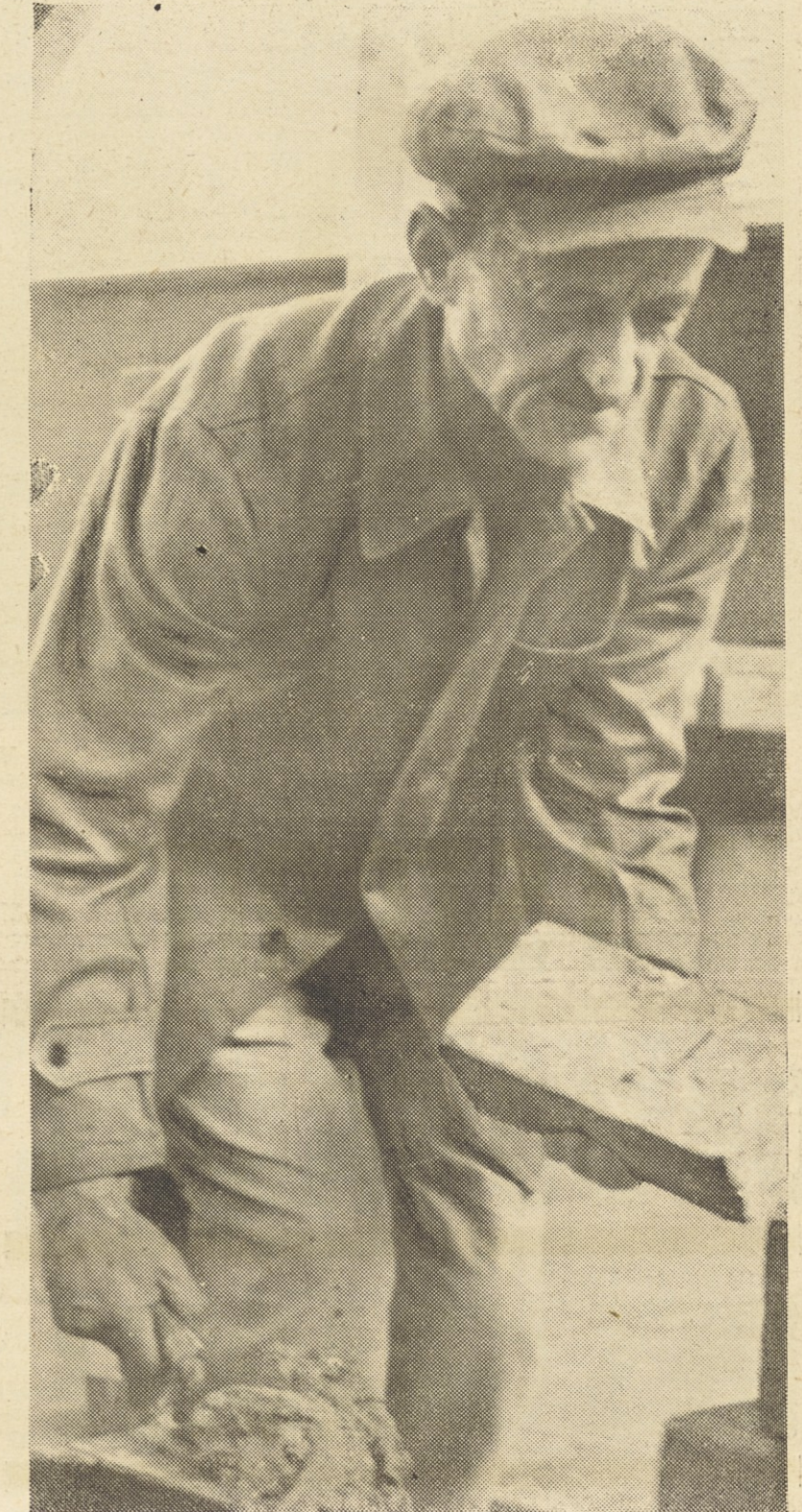
»Leta 1937 sem bil med drugim tudi član delavskega pevskega in glasbenega društva,« je pripovedoval. »Spominjam se, da smo na predvečer 1. maja imeli pevsko vajo. Po vaji je pevski zbor — kakih 35 ali 40 tovarišev — odšel na Rožnik, kjer smo vso noč prepevali borbene delavske pesmi. Še ves drugi dan — na 1. maj — smo hodili po Rožniku, skozi Koseze in tamkajšnje okolice. Šele naslednjega dne smo spet odšli na delo. Če bi nas takrat delodajalec prijavil policiji, bi seveda vsi bili ob službo, verjetno pa bi se tudi marsikdo znašel v zaporu.«

»Kako pa je bilo s tistim velikim štrajkom leta 1936?«

»Takrat smo se delavci-gradbinci borili za to, da bi dobili na uro 1 dinar več, kar je bilo za takratne čase kar precej. (8 ali 10 dinarjev na dan, kolikor ur so pač delali). Pogajanja z delodajalci so trajala več kot 14 dni in slednjic so se morali kapitalisti-delodajalci ukloniti. Večji del delodajalcev je podpisal kolektivno pogodbo in s tem je bilo delavcem priznano zvišanje mezde.«

»Imate kak poseben spomin na tisti štrajk,« sem ga vprašal.

»Nekaj dni pred štrajkom so mi ponudili precej dobro plačano delo v Mojstrani. Na po bi moral v torek zjutraj z vlakom. V ponedeljek pa sem izvedel, da se bo naslednjega dne pričel štrajk. Name-



Franc Rakef, prvi predsednik centralnega delavskega sveta

sto na vlak, sem drugo jutro odšel na gradbišče, kjer sem bil delavski zaupnik. Delavci so mi povedali, da se gospodar silno jezi, ker me ni bilo — kot sva se dogovorila — na postajo. Čez nekaj časa je prišel delodajalec in mi dejal: »Dam vam 5 minut časa za premislek! Ali greste v Mojstrano, ali pa boste ob službo.« Odrvil sem mu: »Sem se že premislil!« Pozneje je moj delodajalec priznal, da sta ga prav moja odločnost in neomajenost popolnoma razorožili.«

»Se nekaj bi rad poudaril,« je ob koncu razgovora on »! tovariš Kapelj. »Takrat nam res ni bilo z rožicami poslano, pa smo vendarle bili trdni, borbeni, disciplinirani in predani. Večina nas je že takrat imela družine, žene in otroke, bili smo navezani samo na svoje roke, na tisti košček kruha, ki smo si ga morali prislužiti, vsak dan sproti. Kljub temu pa nihče ni okleval, če je bilo treba žrtvovati, če smo se dogovorili za štrajk in podobno. Na te stvari pa bi morali po mojem večkrat opozoriti nekatere mlade tovariše, ki jim je že najmanjša žrtev danes odveč, ki mislijo, da jim mora skupnost samo dajati, oni pa niso skupnosti dolžni nobene stvari vrniti. In slednjic bi bilo tudi prav, da se mladi rod vsaj nekoliko bolje seznanijo s tem, kar se je zgodilo v preteklih dobah, saj je konec koncev naša velika stavba, v kateri danes uživamo, zgrajena na temeljih, ki so bili položeni v tistih težkih časih, o katerih sva pravkar govorila.«

P n



Naše gradbišče na Belškem polju na Jesenicah so si dne 7. aprila letos ogledali tudi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek, predsednik IS LRS Boris Kraigher, podpredsednik Glavnega odbora SZDL Slovenije Fr. Kimovec-Ziga, zastopniki Železarne Jesenice in drugi

Naši jubilaranti

V aprilu in maju praznujejo 50-letnico: Tomo Stipetič, gradbeno vodstvo Ljubljane, Iztok Zečir, gradbeno vodstvo Ljubljane, Janez Bogataj, Skofja Loka; Alojz Carman, Skofja Loka; Peter Ferencsek, Celje; Jurij Zalokar, Celje; Avgust Cizic in Ivan Gavez iz Maribora ter Franc Fras, šofer iz Kovinskih obratov Maribor.

Vsem jubilarantom iskreno čestitamo!

Pismo iz JLA

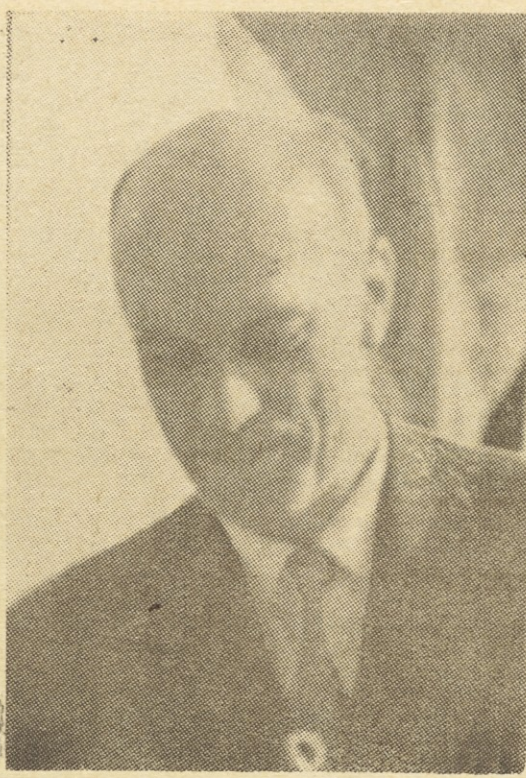
Tovariš Ivica Kovačević, ki služi vojaški rok v odjini pošti 127415 Trebinje v Hercegovini nam je poslal naslednje pozdrave:

»Dragi drugovi!
Mnogo vas vse skupa pozdravljam iz jedinice JNA i želim vam mnogo uspeha u radu, posebno pa kolektivno u Kranju. Svima želim, da bi postigli dosta novih rezultata za vrijeme moje odsutnosti.

Uvjeren sam, da ćete se spoiski zalagati da naš kolektiv ostane kolektiv u pravom smislu.«



Ing. Hugo Keržan
direktor podjetja



Ing. Borut Maister
šef gradbenega vodstva Maribor



Ing. Štefan Mesarič,
šef gradbenega vodstva Ljubljana



Ing. Branko Vasle,
šef obrata gradbenih polizdelkov

KAJ STORITI, DA BO GRADIS RES GRADIS?

INŽ. ŠTEFAN MESARIČ, GRADBENO VODSTVO
LJUBLJANA:

Ne reorganizacij sredi leta

Naj začnem s tistim, kar mi je inž. Mesarič povedal na kraju: Pri nas v Ljubljani nismo čutili potrebe po tem, da bi znova začeli razpravo o decentralizaciji in o vlogi centrale podjetja. Če pa že bo kakšna reorganizacija, menim, da bi je ne smeli uresničevati zdaj, ko imamo plan pred seboj. Diskutirali smo dovolj čez zimo, ko je bil čas za to, zdaj je treba delati.

Ob decentralizaciji smo se dogovorili, da ostane težka in del srednje mehanizacije pri centrali podjetja, da edinice samostojno ugotavljajo in dele dohodek, da same sprejemajo svoje pravilnike glede tega itd., kar so znane stvari. Na posebno vprašanje, kdo naj prevzema nova dela, je odgovoril, da kažejo izkušnje preteklih let, da se edinica pogaja za prevzem novih del. Pri večjih zadevah se posvetujemo z odgovornimi ljudmi na centrali podjetja, ker tako sodelovanje mora biti že zaradi uporabe mehanizacije in kadrov. Meni tudi, da bi pri Gradisu moral tudi v prihodnje obveljati teritorialni princip, to je, da prevzema gradbeno vodstvo vsa dela na njegovem področju. Če se pride na to področje druga edinica, bodi, ker zmogljivost teritorialne edinice ne zadoščajo, da bi prevzela še kakšno za Gradis interesantno delo, mora za to vedeti teritorialna edinica in dati svoje soglasje na to. Razlog: politika prevzemanja del na določenem področju mora biti enotna, teritorialna edinica pozna konkurenco in njene možnosti.

Ali konjunkturna služba ne bi mogla analizirati tržišča na vseh teritorijih, kjer nastopa Gradis, in potemtako tudi n. pr. v Ljubljani? Naloga konjunkturne službe bi bila po mnenju tov. inž. Mesariča predvsem v analizi razmer na področjih, kjer Gradis še ni nastopal. Taka analiza naj bi omogočila razširitev Gradisa še na druga področja.

In kako je glede nadaljnega poglabljanja delavskega samoupravljanja v Ljubljani?

Na običnem zboru naše sindikalne podružnice, je pripovedoval tova-

riš Mesarič, sem razložil načela, kako bi delavsko samoupravljanje pri nas še poglobili. Po tem predlogu bi oblikovali več obračunskih enot, in sicer po vrstah del. Tako bi imeli n. pr. posebno obračunsko enoto za nizke gradnje, drugo za PBM, tretjo za polmontažno gradnjo ter več not visoke gradnje. Vsaka enota bi imela svoj zbor kot najvišji organ samoupravljanja v obračunski enoti, imela pa bi seveda tudi določena pooblastila.

Sodelovala naj bi pri prevzemanju del, da že od vsega začetka vzbudimo interes za določeno gradnjo. Potlej naj bi sama sprejemala in odpuščala delovno silo, sama bi tarifirala dela in delovna mesta, oddajala dela v akord, skrbela za HTV službo, sodočevala pri zalozah materiala pri angažiranju mehanizacije itd. Osnovna in obratna sredstva pa bi ostala pri podjetju. Enota bi plačevala najemnine in obresti na osnovna ter obratna sredstva, ki bi jih imela na uporabi.

Dalje bi organi samoupravljanja teh enot sprejemali periodični obračun, ki bi služil tudi kot osnova za delitev ustvarjenega dohodka. Seveda pa ostane razporeditev na sklade ter osebne dohodke še vedno stvar delavskega sveta gradbenega vodstva. Prednost tega sistema bi bila predvsem v tem, ker zaslužki ne bi bili odvisni od uspeha celotnega gradbenega vodstva, ampak predvsem od gospodarjenja v obračunski enoti. Razumljivo pa je, da bodo uspehi posameznih enot različni in potemtako tudi udeležba na skupnem dohodku podjetja oziroma gradbenega vodstva različna.

O tem je šef ljubljanskega gradbenega vodstva govoril na običnem zboru sindikalne podružnice, vendar, kot sam pravi, ni naletel na ugoden odmev med članstvom. Vrsta je še pomislekov, češ, saj je tako kar dobro, moramo biti previdni in podobno. Meni pa, da bi morali zdaj o tem v kolektivno razpravljati, izoblikovati konkretne predloge, ki naj bi jih nato sprejel novi delavski svet.

Vse kaže, da z decentralizacijo podjetja, s tem, da so dobile naše edinice polno samostojnost pri delitvi dohodka v skladu z osrednjim pravilnikom podjetja, stvari vendarle nismo pripeljali do kraja. Opažamo, da so se vezi med edinicami podjetja zrahljale in da marsikdaj ter marsikje prevladujejo edinice pred interesi celotnega podjetja. Zelo različni pogledi so na to, kaj je tisto, kar naj veže podjetje, in kaj bi bilo treba storiti, da bi bil Gradis res »GRADIS«. Zlasti so različna mnenja o tem, kakšno vlogo naj ima centrala podjetja.

Zato se je naše uredništvo odločilo vprašati za mnenje direktorja podjetja inž. Huga Keržana, šefa Mariborskega gradbenega vodstva inž. Boruta Maistra, šefa ljubljanskega gradbenega vodstva inž. Štefana Mesariča in šefa naših obratov gradbenih polizdelkov inž. Branka Vasleta. Njihove odgovore pričujemo v istem vrstnem redu, kakor smo jih obiskali.

INŽ. BRANKO VASLE, OBRAT GRADBENIH POLIZDELKOV:

Lastno usodo moramo imeti sami v rokah

Naj najprej omenim, da stvari pri Gradisu napredujejo in da sem velik optimist glede razvoja odnosov v njem. Navsezadnje je že čas, da začnemo stvari sami urejati in da postanejo injekcije od zunaj nepotrebne. Tako je zdaj začela delovati komisija za investicije, ustanovljena je komisija za standardizacijo elementov in objektov, ki naj določijo, katere elemente bomo uporabljali pri naših projektih in gradnjah. Ta komisija je dobila tudi gmotno osnovo za svoje delo. Na zadnjem zasedanju zdaj že prejšnjega delavskega sveta smo se dogovorili za poseben svet projektivnega biroja in tudi ime biroja smo spremenili skladno z njegovimi novimi nalogami. Postal naj bi namreč poleg projektivnega tudi center za razvoj gradbeništva v merilu našega podjetja. Opaziti je torej močan napredek, kar bo nedvomno vplivalo tudi na razbistritev vloge centrale podjetja in na razvoj tesnejših odnosov med Gradisovimi edinicami.

Že ob najinem zadnjem razgovoru, ko sva govorila prav tako o decentralizaciji podjetja ter o Granisovih perspektivah, sem dejal, da bi morali predvsem okrepiti analitiški oddelek. Zdaj je namreč položaj tak, da čakamo, kaj nam bo pokazal periodični obračun in sloni naše delo precej na neke vrste loteriji: nikdar ne veš, ali bodo številke pokazale uspeh ali neuspeh. Samo takrat je že prepozno, ker stvari ne moreš več popraviti in stane precej truda, da nadoknadiš in popraviš.

Na zasedanju delavskega sveta so govorili o lastni ceni ter o tako imenovanem tržnem dobičku. Kdo pa lahko zdajle pove, kakšna je njegova lastna cena? Najbrž bi ga težko našel. Zato menim, da bi moral poseben oddelek na centrali podjetja temeljito preštudirati stroške. Po znanih GNU normah so naši dejanski direktni stroški, to predvsem stroški materiala, precej manjši od tistih po GNU normah, medtem ko so indirektni stroški — med njimi zlasti režija — precej večji. Tako moramo pri direktnih stroških prihraniti tudi po 30%, da pokrijemo primanjkljaj v indirektnih stroških. Toda to je bolezen vsega gradbeništva in ne le Gradisa.

Analizirati je treba torej, ko delo prevzamemo, ves material, porabo delovne sile in strojnih ur. Potlej je treba sestaviti dinamični plan, kako bo material prihajal na gradbišče, preštudirati organizacijo gradbišča itd., itd., skratka računsko,

organizacijsko in tehnično je treba gradbišče pripraviti, še preden en sam kamen premaknemo na gradbišče. Po domače povedano, imeti moramo temeljito pripravo dela, ki naj obdela določeno nalogo tako s tehnološke kot z ekonomske strani. Potlej naj stvar šele pride na gradbišče. Potlej pa bomo tudi vedeli, kaj je naša lastna cena. Ekonomski izračun namreč, ki ga pripravi služba priprave dela v centrali podjetja, ki upošteva ob tem vse čimtelje od tržnih cen do stroškov porabe živga dela itd. — to je naša lastna cena. Po moji sodbi bi morala ta cena tvoriti tudi osnovo za obračun dohodka ekonomske enote. Razlika med lastno ceno, lahko bi ji rekli lastno plansko ceno, ter med dejansko doseženo ceno, pri čemer pa bi morali povsem izločiti vpliv z investitorjem dogovorjene cene — to je rezultat dela ekonomske enote. Le tak obračun dohodka bi bil pravičen za vse, ker so ob tem vse enote postavljene v enak položaj.

Seveda pa to terja, da ostane še marsikaj centralizirano, kar smo doslej smatrali ali smatrali, da je stvar edinice. To pomeni, da bi morala prevzemati dela in sklepati pogodbe z investitorji le centrala podjetja. Niti ni treba posebej naglašati, da imamo delavsko samoupravljanje, da reče končno besedo pri tem upravnem odboru podjetja in delavski svet Gradisa. Menim tudi, da terja taka kredite medsebojnih odnosov v podjetju, da edinica v takih razmerah in ob takem izenačenju pogojev ne bi mogla diskutirati, ali bo delo prevzela, ali ga ne bo. Edinica mora delati, kar ji naroči centrala podjetja, če smo sploh podjetje in o tem ne more biti razprave. Če pa imajo nekatere edinice doslej svoje kalkulantske oddelke in druge službe, o katerih sva govorila, bi morale biti te službe podrejene osrednji službi podjetja.

S tem pa seveda pade tudi teritorialni princip organizacije edinic.

INŽ. BORUT MAISTER, ŠEF GRADBENEGA
VODSTVA MARIBOR:

Pogoj za uspešen napredek je modernizacija podjetja

Zaradi posebnih okoliščin, relativne oddaljenosti od Ljubljane, dobre povezave z lokalnimi čimtelji je bila poglobljena prednost dosedanje decentralizacije podjetja v tem, da sami razpolagamo z ustvarjenim dohodkom. Od skupnih 89,5 milijona dinarjev, kolikor je znašal preostanek čistega dohodka za lansko leto, smo razporedili na sklade 48,5 milijona dinarjev, milijon dinarjev smo dali v rezervni sklad, ostalih 40 milijonov smo pa razporedili na osebne dohodke.

Tolikšne sklade potrebujemo predvsem za graditev stanovanj. Kot je znano, imamo v Mariboru stanovanjsko zadrugo in prek nje usmerjamo graditev stanovanj za naše delavce. Ker moramo tudi v tem gospodarno ravnati, usmerjamo graditev stanovanj tako, da mobiliziramo čimvečjo zainteresiranost posameznikov in seveda tudi njihova

sredstva. Zato podpiramo predvsem prizadevanja zadrugnikov, ki stanujejo v Gradisovih stanovanjih, ker nam ostane naše stanovanje, s katerim moremo rešiti drug stanovanjski problem. Od 20 zadrugnikov stanuje 12 v naših stanovanjih. Okrog 10 milijonov dinarjev smo namenili za tiste člane kolektiva, ki imajo možnosti sami graditi. Letno nameravamo dograditi po štiri stanovanja. Med drugim smo si kupili tudi nekaj opreme, instrumentov itd., ter tudi tako koristno naložili denar.

Kaj storiti, da bi bil Gradis res Gradis?

Poglavitna je modernizacija poslovanja in tehnologije gradnje. Prvi ukrep v tej smeri smo že storili z oblikovanjem dosedanjega projektivnega biroja v biro za projektiranje, konstrukcijo in razvoj.



»Nekaj bo le ostalo v glavi,« je dejal tov. Vlado Škoda iz Centralnih obratov v Ljubljani — Udeleženci zadnjega tečaja za strojnike



Prometna sredstva na pohodu — življenjski standard se počasi dviguje. Pet minut pred drugo uro na dvorišču centrale podjetja

Ob tolikšni režiji, ki jo terja tolikšno podjetje, ne moremo biti konkurenčni pri klasični gradnji. Naš uspeh je odvisen samo od modernizacije gradnje, od tega, koliko smo sposobni predlagati protiprojekte z modernimi in cenejšimi izvedbami. V tem je tudi največja korist, ki jo more centrala podjetja nuditi edinicam. Operativci nimamo niti kadrov niti časa, da bi mogli znanstveno ugotavljati in iskati najekonomičnejše načine gradnje. Prav v tem bo največja podpora biroja na centrali podjetja.

Odločno smo torej za krepitev direkcije v tem raziskovalnem delu. Pozdravljam odločitev delavskega sveta, da je oblikoval pri biroju svet, in mi je ljubo, da tudi sam sodelujem v njem, ker bom mogel prispevati k usmeritvi takega raziskovalnega dela.

V Mariboru smo že prej čutili potrebo po takem biroju. Investitor ne prihaja več z že izdelanimi načrti, temveč pove le lokacijo in koliko ter kakšnih stanovanj bi rad na tem prostoru. Gradbeno podjetje mora potem samo projektirati in seveda tako projektirati, da bo tudi najcenejši ponudnik. Zato sodelujemo z enim izmed mariborskih projektivnih birojev. Torej nas že življenje samo sili na tak razvoj našega projektivnega biroja in to tudi na terenu pričakujemo od njega.

Kakšni naj bodo odnosi med projektivnim birojem in edinicami? Odgovor je jasn: ekonomski. Razumljivo pa je, da biro ne bo smel delati le po naročilih edinic, ampak bo moral delati tudi za nadaljnji razvoj gradbeništva, iskati nova pota, študirati tuje izkušnje itd., kar

ne bo dalo takoj gmotnega učinka. Zato edince tudi prispevajo za skupne stroške podjetja, iz katerih se potem financira tudi znanstveno raziskovalno delo. Nekatere študije in konkretne naloge bodo edince same naročale. Marsikatero nalogo so širšega pomena in jih bo treba financirati del sama edinica, drugi del pa podjetje v celoti. Poleg tega pa so še naloge splošnega značaja, ki jih bo moralo financirati samo podjetje iz skupnih skladov.

Ce bomo uspeli tako razviti to našo skupno službo, bomo lahko tudi realizacijo edinic močno povečali in s tem seveda celotni dohodek podjetja.

Nedvomno so tudi kadri eden izmed osrednjih problemov, ki omogočajo in zagotavljajo nadaljnji razvoj podjetja. V Mariboru smo se odločili za to, da dvigamo dobre delovodje v stavbovodje, s čimer sproščamo tehnike za druge naloge. Menim, da bi kazalo tako pot ubrati tudi v drugih edinicah.

Dalje: ogromno žrtvujemo za razvoj kadra. Ze nekaj časa vodimo tako politiko, da pošiljamo dobre delavce na najrazličnejše tečaje, seminarje in v šole, če le kaj koristijo za razvoj našega kadra. Za vse to nam ni žal denarja, ker se stotero obrestuje. Gre torej za to, da pogumno dviramo kadre; da ima tudi čisto navaden delavec jasno perspektivo, da lahko z odprto glavo in pridnostjo napreduje vse do stavbovodje, kar je nedvomno močan činitelj, ki priteguje delavce k podjetju, zmanjšuje fluktuacijo in vpliva na zavest.

Ob koncu še tole: sodim, da smo naihujšo krizo v Gradisu že preboleli in da se stvari že sučejo na bolje.

stojnost, kaj pa decentralizacija in podobno? Smisel decentralizacije je v razpolaganju z dohodkom. Ta samoupravna pravica pa ni prav v ničemer prizadeta, če delo temeljiteje organiziramo, kajti v proizvodnji pomeni trdo disciplino. Zato

tudi ni demokracija prav v ničemer prizadeta, če centralno zbiramo stroške, če to delo čimbolj mehaniziramo, da bomo ažurni, precizni in da bomo sproti vedeli, koliko nas kakšen objekt stane. Tako organizirano delo, četudi je »centralizirano«, demokraciji samo koristi, saj bodo v edinicah dosti bolj na tekočem, kako tečejo njihovi stroški. Specializiramo torej tudi vse pomožne službe, tudi tu dvignimo produktivnost, s čimer zmanjšujemo režijske stroške.

Ali moremo prevzeti delo v tujini?

Zunaj pa je huda konkurenca in nimamo izkušenj, zaradi česar je stvar precej tvegana.

PISMA UREDNIŠTVU

Ena izmed osrednjih nalog v sedanjih težavnih

gospodarskih razmerah je izvoz, da bi z njim uravnovesili našo zunanjetrgovinsko bilanco. Ali ima naše podjetje možnosti, da se tudi ono pojavi na svetovnem tržišču, kako naj bi se tega lotili, o tem smo se razgovarjali z nekaterimi vodilnimi uslužbenci našega podjetja. Takole pravijo med drugim:

inž. Mesarič: Za izvoz in ovire

Menim, je dejal šef ljubljanskega gradbenega vodstva, da ni ovir za to, da bi prevzel tudi Gradis dela v tujini. Ugodne možnosti zasluzka bodo privabljale ljudi. Če bo kdo hotel iti, ga seveda ne moremo zadržati. Sicer je pa stvar taka, če drugim uspe privabiti kadre, bo to uspelo tudi nam. Menim tudi, da je Gradis sposoben prevzeti dela v tujini. To sicer predpostavljam, ker doslej glede tega še nimamo izkušenj, saj zunaj še nismo delali.

Za tiste, ki bodo ostali, pa seveda pomeni to dodatno obremenitev, ker bodo morali »amašiti vrzeli, ki bodo nastale z odhodom posameznih strokovnjakov.

inž. Vasle: Centrala si ni na jasnem

V takšni organizacijski obliki, v kakršni se nahajamo, je dejal šef našega obrata gradbenih polizdelkov, nismo niti sposobni nastopiti na tujem tržišču in prevzeti dela v tujini. Predvsem bi morali spoznavati razmere na zunanjem tržišču, iskati tiste gradnje, ki bi bile za nas interesantne, proučevati pogoje dela zunaj itd. To vse je nujen predpogoj za uspeh. Dozdeva se mi pa, je pristavil, da si v centrali niso na jasnem, ali smo sploh za to, da bi gradili v tujini. Z več odločnosti bi se to nemara že lahko zgodilo.

inž. Maister: že zdaj smo sposobni iti v tujino

Pri Gradisu manjka predvsem mladih inženirjev, ker je za prevzem dela v tujini kader problem številka ena, je dejal šef mariborskega vodstva. Kljub temu pa lahko rečemo, da tega imamo in bi lahko Gradis precej sestavil dve ali tri ekipe, ki bi mogle voditi dela v tujini. Ob odločnejši usmerjenosti na to, bi se to lahko že prej zgodilo. Stvar je namreč taka, da smo tudi prva leta po osvoboditvi prevzeli nase naloge, ne da bi imeli za to potrebnih izkušenj. Pa smo

uspeli. Nekdo bolj, drugi manj, ne rečem, da ta šola ni bila včasih tudi draga. Toda gradili smo in uresničevali naloge. Pri izvozu stvari bržčas ne bodo drugačne. Toda začeti je treba.

direktor inž. Keržan: Začnimo z izvozom projektov

Ze doslej smo marsikaj napravili, da bi se naše podjetje pojavilo na svetovnem trgu, je dejal direktor podjetja inž. Hugo Keržan. Tako so bili naši ljudje v Turčiji, Indiji, Burini, Etiopiji, Perziji, Izraelu, Siriji itd., v to vložili mnogo sredstev, rezultatov pa ni bilo. Ponekod nismo uspeli zaradi zunanjepolitičnih razlogov, ponekod stvari niso bile interesantne za naše podjetje, ker so naše kapacitete premajhne, za Sirijo n. pr. smo bili trije ponudniki iz Jugoslavije in smo se odrekli v prid podjetju Tehnogradnje itd. Zdaj smo v dogovorih z Industrijskim birojem, ki izdeluje inženiringe in bi se mi vključili z gradbenim delom inženiringa. No, rezultatov še ni.

Navezuje mo stike tudi z Zahodno Nemčijo prek raznih investitorjev, da bi namreč prek projekta prišli do dela v tujini. Sodim, da je najrealnejše v sedanjih razmerah pri Gradisu, da se vključimo na svetovno tržišče prav s projekti in da prek njih pridemo tudi do dela.

Kje so naše možnosti, poleg omejenih projektov? V gradnji industrijskih objektov smo si nabrali obilico izkušenj in sodim, da glede tega ne zaostajamo za tujino. Podobno je pri gradnji mostov, medtem ko pri gradnji stanovanjskih objektov ne bi uspeli, predvsem zaradi zaključnih del. Naši obrtniki so še vse prepočasni in naši roki predolgi, da bi se mogli lotiti graditve stanovanjskih objektov v tujini. Doma pa bi mogli izdelovati n. pr. železniške prage, kanalete, daljnovodne drogeve in podobno, kar je serijska proizvodnja. Seveda pa velikih naročil ne moremo sprejeti, saj so naše kapacitete premajhne. Zato tudi nismo mogli sprejeti ponudbe, da bi izdelali poldrug milijon železnih pragov za Sirijo, ker je bil za nas rok daleč prekratek in ga ne bi mogli uresničiti.

»Kaj bo le ostalo v glavi,« je dejal tov. Vlado Škoda iz Centralnih obratov v Ljubljani — Udeleženci zadnjega tečaja za strojnike

Bilo je pred nekaj meseci. Na upravi Centralnih obratov v Ljubljani se je oglašil tov. M. A., po poklicu klepar. Čeprav njegovi prijatelji niso bili ravno majhni, se je odločil, da bo šel za nekaj mesecev v Zahodno Nemčijo, kjer si bo »prisluzil« kaj več, kot pa tukaj. Redno je odpovedal delovno razmerje. Po odpovednem roku je dobil potni list in moč je odšel v »obljubljeno deželo«.

Po treh mesecih pa sem dobil od njega pismo, ki ga objavljam zaradi iskrenosti, s katero opisuje položaj naših ljudi v tujini. Takole se glasi:

Po dolgem času sem se spomnil na Vas, da Vam napišem par vrstic, ker sem bil skrajno zelo zaposlen. Lahko si sami mislite, kako je, če človek pride v tuj kraj. Najteže pa je, ker ne znaš jezika. Nekaj mesecev mine, preden se znajdeš. Sedaj je že malo bolje, od začetka pa mi je bilo zares težko. Če mi ne bi bilo nerodno, bi bil že po treh dneh doma.

Zasluzi se še kar dobro, ampak življenje ni tako kot pri nas, tako da ne bi nikoli zamenjal Jugoslavije z Nemčijo. Tolaži me edino to, da bom tu le kratek čas in da se mislim kmalu vrniti. Delam po ves dan. Zjutraj začnem ob 7. in delam nato do 19. ali 20. ure zvečer, ali pa še več. Ko grem zvečer domov, sem zelo utrujen tako, da je denar, ki ga dobim, krvavo zaslužen. Čeprav sem doma delal tudi toliko, nisem bil nikoli tako utrujen. Vzdržal bom tukaj, čeprav težko, saj trije meseci so že minili. Kar sem se poslovil od Vas. Cas gre kar hitro naprej, vendar ne tako, kot doma. Če bo vse v redu, se junija ali julija letos že vidimo.

Tu je več Jugoslovanov, pa se večkrat vprašujemo, če se ta delovna doba v Nemčiji šteje v čas za pokojnino ali ne. Ali naj damo to delovno dobo vpisati v delavsko knjižico ali ne? Prosim Vas, če ste tako prijazni in mi s kartico sporočite, kako je s to zadevo. Z menoj dela še eden od Gradisa, ki ga gotovo poznate. Piše se Zavodnik Anton. Ne stanujeva skupaj pač pa delava skupaj. Rekel je, naj pozdravim Vas in vse ostale.

Pa še to bi prosil. Ko se vrnem, ali se bo našlo kako mesto zame pri vas? Nekako sem že napajen dela pri vas in tudi najbolj domač sem. Toliko zaenkrat.

Pozdravite vse ostale člane Kolektivna. Klepar M. A.

Ali je k temu pismu potreben komentar? Mislim, da ni. Iz tega pisma izvedemo, kar nas zanima. Obljubljene dežele ni. Povsod mora človek trdo delati, če hoče zaslužiti toliko, da lahko dostojno živi. Kako žive izseljenci, ki si o tujini predstavljajo vse najlepše, pa lahko sami vidite iz tega pisma.

INŽ. HUGO KERŽAN, DIREKTOR PODJETJA:

Dosedanji uspehi vlivajo vero v prihodnost

Predvsem velja povedati, da je Gradis tudi doslej žel velike uspehe. Našeje mo nekatere; opazne plošče smo prvi izdelali v Gradisu, mi smo pričeli s polmontažno in montažno gradnjo, pa prednapeti beton, vakuumiranje itd., vse to je zraslo v Gradisu. Gradis predstavlja 18 odstotkov vsega gradbeništva v naši republiki, bruto dohodek na zaposlenega nenehno narašča. Vse to so uspehi, mimo katerih ni moč.

Boriti pa se moramo dosti bolj za tržišče kot katero izmed bazenskih podjetij, ker smo kot nekakšni brezdomci, naslonjeni vedno le na lastne sile in ne bi niti posebej naglašal, koliko lastnih sredstev smo ta leta vložili v osnovna sredstva.

Ce govorimo o organizacijskih problemih podjetja, posebej o vlogi centrale in o njenih odnosih do edinic, moram reči, da so v naših kolektivih dokaj pisana mnenja o decentralizaciji. Menim, da je poglavitno vprašanje ob tem delitev dohodka, pri čemer se odločno potegujem za načelo, saj bo dohodek vsake edince odvisen od njenega prizadevanja, torej naj bo delitev po delu. To pa nikakor ne sme pomeniti, da bi pozabili na skupne koristi podjetja in politike podjetja ne moremo prepustiti edinicam in morda njihovi dobri volji.

Katere so poglavitne naloge Gradisa? Prvič je to gradnja industrijskih objektov in drugič industrijska gradnja stanovanj. V tem okviru naj se gblje Gradis. Zaradi tega, ker so edince vezane na določen teritorij, pa moramo včasih tudi

odstopiti od te poglavitne usmeritve in prevzeti dela, ki niso čisto v skladu s to generalno usmeritvijo Gradisa. Vendar takih del ne bi smelo biti več kot petina vsega našega dela.

Z odločitvijo delavskega sveta podjetja na zadnjem zasedanju v pretekli mandati dobi pa smo položili temeljni kamen našemu razvojnemu sektorju. Seveda bo treba veliko naporov, da ga bomo oblikovali v tisto, kar si zamišljamo. Naš biro za projektiranje, konstrukcije in razvoj naj se razvije v institucijo, ki bo ne le študirala nove sodobne metode gradnje, vnašala vanjo čimveč tipiziranih elementov, ampak ki bo dajala in predlagala najekonomičnejše rešitve k posameznim projektom, izdelovala protiprojekte ter s tem največ doprinesla k večjemu uspehu podjetja. V teh službah naj bo osredotočen »možganski trust« Gradisa, ki bo proučil tudi podrobno organizacijo gradbišča s prevozi in terminsko dobavo materiala. Doseči bomo morali, da bomo že prej proučili vse podrobnosti in se šele potlej lotili dela na gradbišču, saj le to zagotavlja tako ekonomičnost gradnje kot tudi čimkrajše roke gradnje. Naj navedem za primer Zenico, ko je bilo že vse v Ljubljani planirano in je imel potem operativni voditelj gradnje dosti lažje delo. Do tega se bomo morali dokopati skrajna vsaj pri vsakem pomembnejšem objektu.

Vendar je glede tega že zdaj slišati ugovore: kaj pa naša samo-

Z jeseniškega gradbišča

Mravljišče na Belškem polju



Pogled na Belško polje, kjer bodo stali giganti jeseniške železarne

Tako kot mnoga naša industrijska podjetja, bodo tudi vse jugoslovanske železarne v prihodnjem obdobju doživele pomemben razvoj. Temeljita rekonstrukcija bo zajela prav vse naše železarne — od giganta Zenice do železarn na Jesenicah, Ravnah, Štorah, Smederevu, Nikšiču in Skopju. Te investicije so tako pomembne, da bo samo v eno železarno (Skopje) vloženi po sedanjih predvidevanjih okrog 58 milijard dinarjev.

Na prostoru, ki zavzema 250 km² je bagerist na UB-1, tov. Alojz Kočar ravno naložil šeststoti kubik materiala. Ustavil sem se, toda za razgovor ni bilo časa. Ze se je pojavil drug kamion — zdelo se mi je, kot da je Belško polje postalo mravljišče. Promet je tak kot ob konicah na ljubljanskih rižiščih. Trenutno je tu sedem bagrov, 46 kamionov, 10 buldozerjev, 3 skreperji itd. Torej večina naše mehanizacije. V celoti je na Belškem polju

privadil na mrzli gorenjski zrak in kot sam pravi, ga ta še bolj spodbuja — toda o tem ni časa razmišljati, kajti priganja ga delo. Največ problemov ima okrog prestavitve daljnovodov in razlastitve zemljišč, kar še do danes ni v celoti urejeno. Mnogo preglavic pa mu povzročajo stalne okvare strojev in seveda tudi slabo aprilsko vreme.

Delovodja tov. Janez Polajner, star Gradisov veteran, se je veselo nasmejal in dejal: »Tudi aprilsko

vreme nas ne bo, čeprav je blata več kot dovolj. Ukrotili smo že marsikaj in bomo tudi Belško polje.« Na izkopanem zemljišču so že pričeli z deli na bločni hali za valjarno trakov in pločevine. Delo na gradbišču poteka po določenem načrtu. Včasih nastane problem, ker gradbeniki in strojniki ne najdejo skupnega jezika. Vsak ima svoj prav, toda to prepustimo proizvajalnemu svetu in delavskemu svetu ekonomske enote.

OB LEVEM BREGU SAVE

Na levem bregu Save, ob železniškem mostu, gradimo sedimentne bazene sistema »DORR«, ki bodo odpadlo vodo očistili mehanskih delov. Tu bosta dva velika betonska rezervoarja premera 21 metrov, v katera se bo stekala odpadna voda. Odpadni delci se tu usedejo na dno, od koder jih bo posebna naprava potiskala proti sredini bazena. Čisto vodo pa bodo črpali nazaj v tovarniške prostore. Potrebno po gradnji teh objektov je narekovalo stalno čiščenje hladilnih naprav v železarni. Voda, ki jo sedaj črpajo iz Save, vsebuje precej fine glinice, katera se vsede na hladilne naprave in s tem zmanjšuje učinek hlajenja.

Delo na teh objektih so v zaključni fazi ter bodo v kratkem pričeli že z montažo strojne opreme.

IZPOLNJENA 50-LETNA OBLJUBA

Že v stari Jugoslaviji, posebno pred vsakimi volitvami so prebivalcem Javornika in Blejske dobrove obljubljeni, da bodo zgradili most čez Savo, ki bo povezal oba kraja. Toda to so bile le obljube, ki so

bile uresničene šele letošnje leto.

Tudi ta most gradi naše podjetje. Most ima 150 m razpona in 9 m višinske razlike. Čeprav jim je vreme nagajalo, so dela na mostu hitro napredovala tako, da je gradnja mostu zdaj že v zaključni fazi in bo predvidoma izročen prometu 15. maja.

Se in še bi lahko naštevali uspehe jeseniškega kolektiva, ki pa se poleg uspehov srečuje tudi s problemi. Trenutno je največji problem gradbenega vodstva Jesenice neplačevane situacij, ki pa bo, kot sami trdijo, kmalu uspešno rešen.

Na Jesenicah zelo dobro delujeta tudi osnovna organizacija ZK in sindikat in tudi delo organov delavskega samoupravljanja je na visoki stopnji. Pri zadnji delitvi čistega dohodka, so sklenili, da bodo dali 40% redstev na osebne dohodke, 60% pa na sklade. Pretežni del teh sredstev pa bodo uporabili za gradnjo stanovanj, oziroma samskega doma, že ta sklep nam potrjuje visoko zavest organov delavskega samoupravljanja, ki ne vidijo le žepa, temveč tudi potrebe kolektiva in celotne družbe. Jeseničani so dobri gospodarji, kar je poleg dobre volje tudi pogoj za nadaljnji razvoj kolektiva.

L. Čepuš



Motorni skreper na delu na Jesenicah s strojnikom Antonom Mišičem, ki pa se je že medtem prelevil v šoferja kamiona MAZ

predvidenih šest velikih hal, dolžine ca. 540 m in širine 30 m ter hale za strojnice v širini 20 m.

Vsa novogradnja je razdeljena na več faz. Prva faza obsega izgraditev vročih valjarn, valjarn tračnega železa z vsemi napravami. Preden pa bodo lahko pričeli z gradnjo teh velikih objektov, je potrebno izkopati in prepeljati na razdaljo enega kilometra 700 tisoč kubikov materiala. Po izjavi neumornega šefa gradbenega vodstva Jesenice tov. Vovka, so danes izkopali že nekaj nad 180 tisoč m³ materiala.

DELAMO V KOOPERACIJI

Ogromne so te količine, ki jih je treba izkopati in prepeljati in tako velikih zemeljskih mas Jeseničani ne zmorejo sami. Zato so šli v kooperacijo z ostalimi podjetji. To je bila v teh razmerah edina pravilna rešitev. Složno sodelovanje gradbenega podjetja: »Gradis«, »Tehnogradnje«, »Sava«, »Primošnje«, »Projekt« in »Hidromontaža«. Organizacijsko je to dobro urejeno, težave nastopajo le pri obračunu, ker se dela prepletajo. Na splošno pa je to dokaz, da se tudi v kooperaciji dosežejo vidni uspehi. Delovni čas teh podjetij je različen. Strojniki »Gradisa« delajo od 6. do 18. ure, dočim delajo »Tehnogradnje« od 6. do 20. ure ter vse sobote in nedelje. Z deli na Belškem polju so pričeli 20. avgusta 1961.

HLADEN GORENJSKI ZRAK NAS LE SPODBUJA K DELU

Delo na tem ogromnem prostoru vodi sektorski vodja tov. Božo Lukač, ki je bil nedavno premeščen iz Kopra na Jesenice. Navajen tople klime sinjega Jadrana, se je hitro

V tej tabeli so prikazani nekateri rezultati uspeha posameznih edinic za prvo tromesečje 1962. Takoj je treba pripomniti, da je bilo vreme za gradbeno operativno manj ugodno kakor n. pr. lansko leto, zato lahko smatramo, da so rezultati v celoti zadovoljivi.

V koloni »plan v milijonih« je prikazan celotni plan podjetja za I. 1962 po edinicah. V koloni »realizacija plana« je izkazana realizacija posameznih edinic v I. tromesečju, zraven pa v % tromesečni in letni plan.

V zadnji koloni je izplačani osebni dohodek za I. tromesečje v %. Po gradbiščih je položaj takle:

Ljubljana — gradbišče je oskrbljeno z delom in kaže, da bodo čez čas ujeli plan.

Maribor — trenutno je z delom založen in je plan presežen za 17 odstotkov.

Celje — plan je bil presežen za 28%, ker so se nadaljevala stara dela, perspektivno so pa izgledi za delo slabi.

Jesenice — plan je bil presežen za 28%, z delom so dobro založeni.

Ravne — so 29% pod planom in bo potrebno razčistiti situacijo z glavnim investitorjem glede denarja in perspektivega dela.

Ljubljana-okolica — plan je prekoračen za 19%, perspektivno pa situacija ni posebno ugodna. Po izplačanih osebnih dohodkih se vidi, da je za trenutno realizacijo mnogo preveč ljudi.

Koper — plan je prekoračen za 20% in jim dela ne manjka.

Kranj — je 17% pod planom, v glavnem zaradi pomanjkanja dela. Trenutno tudi perspektiva ni posebno ugodna.

Obrati so v glavnem blizu plana in tudi perspektivno so za I. polovico leta z delom založeni. V celoti je Gradis presegel plan za 2%, kar lahko smatramo za dovolj ugodno, če upoštevamo slabo vreme v letošnjem I. četrtletju in nekatere momente reorganizacije ter znaka depresije na trgu gradbene konjunktura.

Za planski oddelek:
ing. Dragovan Sever

Planski barometer - marec 1962

(PODATKI SO KUMULATIVNI ZA PRVO TROMESEČJE)

EDINICA	PLAN V MILJON.	REALIZACIJA PLANA		IZPLAČANI OSEBNI DOH. V %
		V MILJON.	%	
LJUBLJANA	2 350	396	91% 16,8%	92,8
MARIBOR	2 000	398	44,7% 19,9%	116,5
CELJE	1 150	148	12,8% 12,8%	171,6
JESENICE	1 100	211	12,8% 19,1%	85,8
RAVNE	800	85	11% 10,6%	75,4
LJ. OKOLICA	700	50	11,9% 7,1%	224,0
KOPER	650	110	12,0% 16,9%	87,3
KRANJ	500	62	8,3% 12,5%	83,5
GRADBIŠČA Σ	9 250	1 459	10,5% 15,8%	104,3
CO LJUBLJANA	1 125	189	9,1% 15,4%	95,5
KOV. MARIBOR	450	75	11,1% 16,7%	125,7
LES. ŠKOFJA L.	420	66	12,5% 15,7%	134,0
O Č P	700	90	8,6% 12,9%	67,2
PROJ. BIRO	70	16	9,1% 22,8%	70,6
GRADIS" Σ	12 115	1 895	10,2% 15,6%	101,0

REALIZACIJA V MESECU
PLAN

Zadnje zasedanje delavskega sveta v pretekli mandatni dobi

Delavskemu svetu podjetja, ki je bil izvoljen na volitvah v aprilu 1960, poteka mandatna doba. V skladu z veljavnimi predpisi so bile volitve v nov delavski svet že razpisane ter 24. aprila že izvedene. Da bi opravil naloge, ki so mu preostale v izvršitev, se je delavski svet podjetja 17. aprila 1962 zbral na zadnje zasedanje v počitniškem domu na Pohorju. Sejo je vodil predsednik delavskega sveta tov. Martin Zajšek, ki je poleg običajnih procedurnih točk sprejel še delovni program naslednje vsebine:

- obravnavanje ter potrditev gospodarskega načrta za leto 1962.
- obravnavanje razmerja delitve ostanka čistega dohodka organizacijskih enot na osebne dohodke in na sklade skupne porabe za leto 1961.
- razprava o poročilu komisije delavskega sveta za pregled pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov

gradbeno vodstvo Ljubljana	2.350.000.000
gradbeno vodstvo Maribor	2.000.000.000
gradbeno vodstvo Celje	1.150.000.000
gradbeno vodstvo Jesenice	1.100.000.000
gradbeno vodstvo Ravne	800.000.000
gradbišče Ljubljana-okolica	700.000.000
gradbišče Koper	650.000.000
gradbišče Kranj	500.000.000
centralni obrati Ljubljana	1.225.000.000
kovinski obrati Maribor	450.000.000
lesni obrati Skofja Loka	420.000.000
obrat gradbenih polizdelkov	700.000.000
projektivni biro	70.000.000
Skupaj	12.115.000.000

3. Upoštevač trenutno finančno stanje našega gospodarstva tako v republiškem, kakor tudi v vzeznem merilu in poostrene predpise v zvezi z gospodarjenjem so se organizacijske enote podjetja pri svojem poslovanju z uporabniki družbenega premoženja dolžne držati predpisov Uredbe o zavarovanju za plačilo pogodbenih obveznosti med uporabniki družbenega premoženja (Uradni list FLRJ, št. 53/61).

4. Cimprej je uvesti sistem lastnih cen, pri čemer poslujejo organizacijske enote samo z lastnimi cenami, vsa razlika med ugotovljeno lastno ceno in tržno ceno pa se po zadovoljivih obveznosti odvede v sklade org. enote.

5. Delavski svet podjetja potrди predlog komisije za pregled pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov in daje na predlagane korekcije soglasje z naslednjimi pripombami:

a) predlog za spremembo Pravilnika o delitvi osebnih dohodkov org. enote gradbenega vodstva Ljubljana se v celoti potrди in k podani korekciji izreče soglasje. Gradbeno vodstvo Ljubljana naj potrje spremembe vnese v svoj Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov;

b) korekcijski predlog obrata gradbenih polizdelkov se odobri z omejitvijo, da se nabavnemu šoferju ne prizna predlagana kilometrina;

c) predlog organizacijske enote Projektiivnega biroja naj z ozirom na razširjeno poslovanje te enote, komisija ponovno obravnava;

č) predlog organa upravljanja centrale podjetja za ponovno ocenitev vrednosti delovnih mest, navedenih v predlogu, se zavrne, pri čemer pa se upošteva spreminjalni predlog za ponovno ocenitev delovnega mesta kurirja (od dosedanjih 175 točk na 200) in tehničnega risarja (od dosedanjih 325 na 350 točk);

d) predhodni sklep DS podjetja, da se delovno mesto nekvalificiranega delavca s 175 točkami, se ponovno potrди v tem smislu, da nekvalificirani delavci v nobenem primeru ne morejo imeti manj kot 175 točk. Vsakršna druga interpretacija tozadavnega sklepa je v nasprotju z določili predpisov za delitev osebnih dohodkov, kakor tudi s sklepi delavskega sveta podjetja.

Sklep iz 1. odst. te točke ima značaj avtentičnega pojasnila ter so se ga vse organizacijske enote dolžne držati pri sestavljanju predpisov za delitev osebnih dohodkov.

6. Ekonomski enoti težke mehanizacije, ki je organizacijsko v sestavi Centralnih obratov Ljubljana, se

organizacijskih enot, — razno.

Glede na pomembnost in aktualnost vprašanj, ki so bila obravnavana, je bila razprava zelo živahna, izčrpana ter podkrepjena z mnogimi analitskimi prikazi našega gospodarjenja v preteklem letu. Hkrati pa so temeljito obravnavali program dela v letošnjem letu s posebnim poudarkom na splošnem gospodarskem stanju. Na zasedanju so bili na osnovi razpravn sprejeti sklepi naslednje vsebine:

1. Za overovatelja se izvolita tov. Košir Janko, Centralni obrati in tov. Kapelj Jože, gradbeno vodstvo Ljubljana.

2. Potrди se predlog gospodarskega načrta za leto 1962 z letno realizacijo 12.115.000.000 din, pri čemer je posamezna organizacijska enota podjetja udeležena z naslednjo realizacijo:

gradbeno vodstvo Ljubljana	2.350.000.000
gradbeno vodstvo Maribor	2.000.000.000
gradbeno vodstvo Celje	1.150.000.000
gradbeno vodstvo Jesenice	1.100.000.000
gradbeno vodstvo Ravne	800.000.000
gradbišče Ljubljana-okolica	700.000.000
gradbišče Koper	650.000.000
gradbišče Kranj	500.000.000
centralni obrati Ljubljana	1.225.000.000
kovinski obrati Maribor	450.000.000
lesni obrati Skofja Loka	420.000.000
obrat gradbenih polizdelkov	700.000.000
projektivni biro	70.000.000
Skupaj	12.115.000.000

dodeli 2.000.000 din zaradi kritja potreb za sklade in viške osebnih dohodkov.

7. Upoštevač dejstvo, da način delitve ustvarjenega viška osebnih dohodkov za centrala podjetja še ni bil določen s sklepom DS podjetja, se sklence, da centrala podjetja za leto 1962 v pogledu prej navedene delitve participira na povprečju podjetja, to je v povprečju uspeha in delitve vseh organizacijskih enot v podjetju.

8. Poročilo komisije za proučitev problemov težke mehanizacije, katera je bila ustanovljena z namenom, da poda ustrezne predloge za rešitev neresenih vprašanj prej omenjene ekonomske enote v okviru Centralnih obratov se vzame na znanje s pristavkom, da komisija v sestavi, kot je sedaj, dela naprej do dokončne načelne rešitve obstoječih problemov.

9. Sprejme se predlog kolektiva projektiivnega biroja, da se poslovanje biroja razširi poleg projektiranja še na študij in razvoj tako, da je predmet poslovanja te organizacijske enote projektiranje, študij in razvoj.

10. Za politiko usmerjanja razvojno-tehnične dejavnosti in projektiranja se formira strokovni svet, katera predsednik je po službeni dolžnosti vsakokratni direktor tehnične oddelka centrale podjetja. Personalna sestava je naslednja:

— ing. Jože Uršič, predsednik, tehnični direktor,

— ing. Alfred Peaeln, glavni inženir, član,

— ing. Stefan Mesarič, šef gradbenega vodstva Ljubljana, član,

— ing. Borut Maister, šef gradbenega vodstva Maribor, član,

— ing. Janez Gričar, gradbeni svetnik, član,

— ing. Saša Skulj, tehnični pomočnik OGP, član,

— ing. Ljudevit Skaberne, šef biroja, član.

Strokovni svet posluje po poslovniku, katerega sprejme sam, potrди pa delavski svet podjetja.

11. Ker so pravila podjetja trenutno v korekciji, je potrebno glede na dejansko stanje ter zastopanje podjetja navzven, določiti pristojnosti vodilnih uslužbencev in njihove pravice zastopanja podjetja. Zaradi tega se sprejme sklep, da zastopa in podpisuje za podjetje direktor podjetja, za tehnične zadeve, gospodarsko računsko posle in splošne posle v okviru podjetja, pa zastopajo podjetje po predhodnem posvetovanju z direktorjem podjetja in njegovim pooblastilom, vsak na svojem področju, tehnični direktor, gospodar-

ske-računski direktor in sekretar podjetja.

Sklep iz 1. odstavka te točke velja do potrditve pravil podjetja.

Da bi izboljšali finančno stanje podjetja, se izvrši izplačilo osebnega dohodka, katero je predvideno za 1. maj t. l., preko posebne plačilne liste, preko posebej za to odprtega akreditiva in s pogojem, da sta za vsako organizacijsko enoto izpolnjena naslednja dva pogoja:

— za leto 1961 sme biti neplačanih največ 6 % položenih situacij;

— za I. trimesečje 1962. leta mora biti plačanih 55 % položenih situacij.

Organizacijska enota, ki ne izpolnjuje teh dveh pogojev, ne more izplačati viška osebnih dohodkov.

Kot je razvidno iz sklepov XVIII. zasedanja, se člani delavskega sveta niso ozko omejili na predlagani dnevni red, temveč je bila razprava usmerjena predvsem na področje analiziranja tržišča, kjer se prilagajamo pogojem dela in življenja ter ugotavljanju naših perspektiv in predvidevanju za poslovni uspeh v letošnjem letu. Poostreni predpisi in smernice, ki urejajo poslovanje med uporabniki družbenega premoženja, so dobili svoj epilog v Uredbi o zavarovanjih za plačilo pogodbenih obveznosti med uporabniki družbenega premoženja. Ta predpis, ki ima izredno ostre sankcije za kršitev njegovih določil, naj bi napravil konec neskončnemu medsebojnemu kreditiranju, ki je včasih spravljal posamezne gospodarske organizacije, med njimi tudi nas, v zelo resen položaj, iz katerega smo se z muko reševali. Spomnimo se trdovratnih bojev za izterjavo ustvarjenih, zasluženih sredstev, ki niso bila likvidna, ker investitorji niso imeli zagotovljenih sredstev, pač pa so v imenu papirnatih pravic zahtevali, naj gradimo naprej ter jih na ta način kreditiramo. Da je tak način dela povzročil hude motnje v organizmu našega gospodarskega sistema, je popolnoma razumljivo in samo predpis s tako vsebino, kakršno ima prej omenjena uredba, lahko napravi konec vsem slabostim, ki so se pokazale. Delavski svet podjetja je imel pri oceni dejanskega stanja našega gospodarstva realno sliko pred očmi in zaradi tega ukrepal tako, kot je razvidno iz navedenih sklepov. Preden stopimo v kakršenkoli pogodbeni odnos in se zavežemo za izvajanje del, je predhodno skrbno proučiti gospodarsko, odnosno plačilno sposobnost bodočega partnerja. Zavedati se moramo, da živimo od svojega dela, ki pa mora biti finančno sankcionirano. Nič nam ne pomaga delati, če pa je usoda plačila negotova. Pri sklepanju pogodb nam nihče ne sme zameriti, če se skušamo na kakršenkoli način prepričati, ali so sredstva za plačilo storjenega dela res zagotovljena. Samo obljube in lepe besede nam ne bodo reševale težke situacije, ko bomo zabredli, če ne bomo previdni in delali samo v primerih, ko bomo prepričani, da bo delo tudi plačano. Uredba nam ne dovoljuje nobenega popuščanja glede financiranja; zato bomo previdni pri sklepanju pogodbenih obveznosti. Položaj je tako zaostren, da kršitelja predpisov Uredbe čakajo hude sankcije. Delavski svet je zato tudi sklenil, da kdor bo predpise kršil, bo tudi nosil vso odgovornost, ne oziraje se pri tem na njen značaj. Stanje nacionalnega gospodarstva zahteva

splošno štednjo, zaradi česar je potreben vsak dinar, ki ga imamo, dvakrat obrniti, preden ga potrošimo. Kakršnekoli trošenje sredstev, ki bi bilo neracionalno, predstavlja ne samo razsipanje trdo prislužene denarja, ampak je tudi dejanje, vredno moralno politične obsodbe. Kriteriji za oceno gospodarnosti vsega našega dela so tako ostri, da bi vsakršna uporaba sredstev, ki niso v interesu celega kolektiva pomenila nepravilnost, vredno splošne obsodbe. Zato imejmo sklepe delavskega sveta in sprejete smernice pri svojem ravnanju neprestano pred očmi.

Velikokrat smo že v preteklosti govorili o sistemu lastnih cen, pri čemer smo bili prepričani, da se lastna cena ne da točno ugotoviti. Pri sedanjem stanju pa je očitno, da je lastna cena osnova uspešnega poslovanja, brez katerega si ne moremo misliti jasne slike našega gospodarjenja. Razlika med lastno ceno in tržno ceno, to je tisto, ki jo pogodbeno uveljavimo proti investitorju, pa v nobenem primeru ne sme biti predmet neke delitve dodatnih osebnih dohodkov. Naše potrebe po skladih so tako kričeče, da je ta sredstva nujno usmeriti vanje, pri čemer je še dodatno polagati veliko pažnjo pa še uporabi sredstev iz skladov.

V današnjem položaju si velja zapomniti, da vse tisto, kar je zakonito sklenjeno glede uporabe sredstev, pa vedno še zdaleč ni identično s koristimi družbe in kolektiva. Sklep delavskega sveta, da naj se uvede sistem lastnih cen pa velja glasno pozdraviti.

Gospodarski načrt za letošnje leto je bil sprejet in potrjen ob upoštevanju vseh elementov, ki vplivajo na obseg našega dela. Kot smo bili seznanjeni, so na programu razne redukcije investicij, ki na realizacijo gospodarskega načrta lahko bistveno vplivajo, vendar pa smo trezno ocenili naše možnosti, tako da ne pričakujemo presenečenj. Upoštevač dosedaj že zasedene kapacitete podjetja, smo prepričani, da bomo za preostale proste kapacitete sklenili potrebne pogodbe z investitorji, ki bi imeli na razpolago potrebna finančna sredstva.

Pri analizi razmerja delitve ostanka čistega dohodka na osebne dohodke in na sklad skupne porabe je bilo lahko ugotoviti, da so kolektivi organizacijskih enot v veliki meri upoštevali dosedanja priporočila in lastne potrebe ter dobršen del namenili prej omenjenemu skladu. Pri tem so spet majhna izjema Kranjčani, ki se dosledno držijo pri delitvi osebnih dohodkov (naj so ti rednega ali dodatnega izvora) načela, da »kdor hitro da, dvakrat da«!

Poročilo komisije za pregled pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov organizacijskih enot je bilo sicer izčrpano, vendar glede predlaganih korektur ne preobsežno. Zapaziti je, da vlada na področju osebnih dohodkov le neka umirjenost ter da so napake, ki so bile storjene pri sestavljanju predpisov za delitev osebnih dohodkov, v glavnem popravljene. Ker so se glede priporočila in tozadavnega kasnejšega sklepa, da naj bo delovno mesto nekvalificiranega delavca ocenjeno z najmanj 175 točkami, pojavile različne razlage posebno glede znižanja števila točk za 10 % v primeru, da je delavec začetnik, je delavski

svet dal avtentično pojasnilo, da je 175 točk minimum ne glede na morebitno uporabo merila znižanja za primer, če delavec ne zadošča pogojem delovnega mesta. Razprava je pokazala mnenje, naj nekvalificirani delavec dobi 175 točk, kar je smatrati za minimum, pri čemer je za dopustno gibanje vrednosti točke, katere start je bil določen s pravilnikom podjetja. V odvisnosti od poslovnega uspeha pa se giblje vrednost točke, kar se ugotavlja z obračunom proizvodnje, dojoča pa s sklepom delavskega sveta organizacijske enote.

Načelna razprava je bila s tem nekako zaključena. Dodatno k dnevnemu redu so bile lepo podane analize produktivnosti dela, gospodarskega stanja in pa pregled realizacije in izpolnitve plasiranih nalog za prvo trimesečje letošnjega leta. Posebno slednje, kar je podal ing. Peteln, so člani delavskega sveta toplo pozdravili, ker nam tak prikaz točno pove, kako stojimo. Če bi bila poleg prikazanih elementov podana še poraba materiala, bi bili pokazatelji še točnejši in stanje še lepše prikazano (pri čemer je mišljen seveda sistem in način prikazovanja).

Glede ostalih sklepov, bi kazalo komentirati morebiti samo še ustanovitev strokovnega sveta za usmerjanje politike razvojno-tehnične dejavnosti in projektiranja. Predlog je bil podan z namenom, da se na področju projektiranja in usmerjanja razvojno-tehnične dejavnosti zavarujejo predvsem koristi podjetja in določijo politika poslovanja s tega področja. S tem sicer ni rečeno, da je projektiivni biro vodil politiko pri izvrševanju svoje dejavnosti, ki bi bila v navzkrižju z interesi podjetja, pač pa je bilo postavljeno in realizirano načelo, da so kapacitete biroja predvsem na razpolago potrebam podjetja, kar pa preostane nezasedenih, pa je podna možnost angažmaja navzven. V tem smislu naj vodi ter usmerja podana možnost oganžmaja navzven. V tem smislu naj vodi ter usmerja politiko projektiranja in poslovanja biroja podjetja tudi novo ustanovljeni svet. Detaljne pristojnosti in področje svojega poslovanja bo določil svet sam s pravilnikom, kateri dobi veljavnost s potrditvijo po delavskemu svetu podjetja.

Ostali sklepi, ki so bili sprejeti, so manj načelnega značaja ter niso potrebni posebne razlage. Na koncu zasedanja se je direktor podjetja zahvalil delavskemu svetu za sodelovanje in pomoč, ki jo je le-ta nudil pri vodenju in upravljanju podjetja. Predsednik delavskega sveta tov. Zajšek je v zaključnem govoru podal kratko analizo dela delavskega sveta ter pripomnil, da bo v novih pogojih poslovanja novoizvoljeni delavski svet imel dokaj težko stališče. Dosedanji člani delavskega sveta naj svoje izkušnje pri upravljanju podjetja posredujejo novim članom, da bodo čim uspešneje reševali vsakovrstne težave in naloge, ki so pred kolektivom in dosegli uspehe, kakršnih si vsi skupaj želimo!

Milan Šurk

Novi zidarji in tesarji za gradbeno vodstvo Jesenice. V sredini pomočnik šefa tov. inž. Erjavec in sektorski vodja tov. Škafar



SKLEPI

IX. redne seje upravnega odbora podjetja z dne 17. aprila 1962 v počitniškem domu na Pohorju

1. Ker je dal šef gradbenega vodstva Celje ing. Srečko Cvahte odpoved, se ga razreši, delovno razmerje pa mu poteče v rednem odpovednem roku.

Za šefa gradbenega vodstva Celje se imenuje dosedanji šef planskega oddelka centrale podjetja ing. Dragovan Sever.

2. Razdelitev dotacije športnim društvom in sekcijam v podjetju se odloži do prihodnje seje.

3. Prošnje za rešitev stanovanjskih zadev, katere so naslovili na upravni odbor podjetja posamezni člani kolektiva, se odstopijo v reševanje pristojnim organom organizacijskih enot, ker upravni odbor podjetja po veljavnih predpisih o decentraliziranem upravljanju za rešitev takih vprašanj ni pristojen.

Predsednik UO podjetja Janko Košir, I. r.



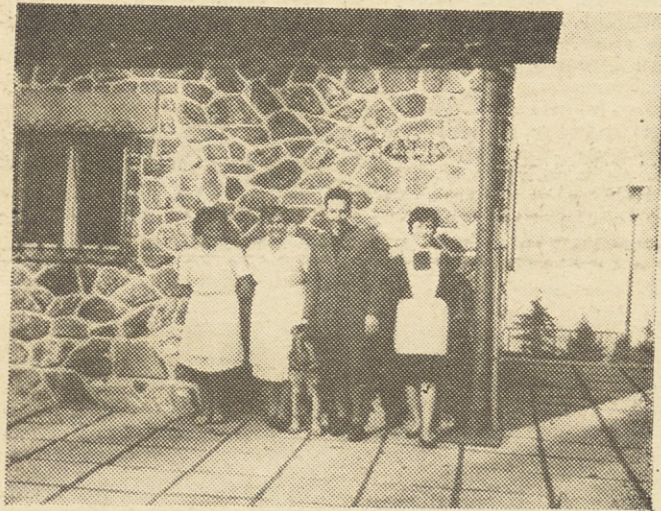
Novo gradbišče v Ljubljani — V bližini centrale podjetja je gradbeno vodstvo Ljubljana pričelo z gradnjo bloka za zdravstvo in tehnično varnost — Na sliki: začetek gradnje — izkopati je treba 3500 m³ materiala



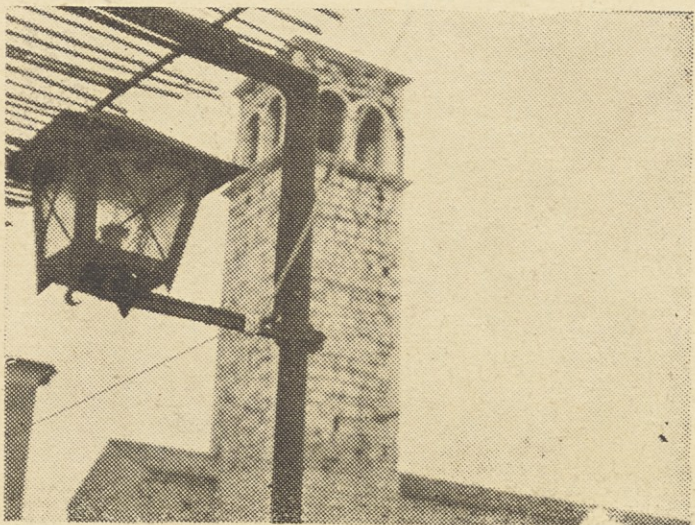
S seminarja na Pohorju — Skrivalnica, kje je in kaj dela predsednik sindikalne podružnice Maribor, tov. Grajfoner?



Novi šef gradbenega vodstva Celje tov. ing. Drago Sever, ing. Franc Röthel ter šofer Peter v razgovoru s predsednikom upravnega odbora gradbenega vodstva Celje tov. Berom Praprotnikom



Naš počitniški dom na Pohorju z uslužbenci



Kontrasti — počitniški dom v Poreču — gledan iz avle tov. ing. Arneža



Eden izmed naših najboljših strojnikov-žerjavistov tov. Farkaš, na gradbišču Zalec — gr. vodstvo Celje Žerjav Weitz v višini 58 m, trenutno najboljši v podjetju



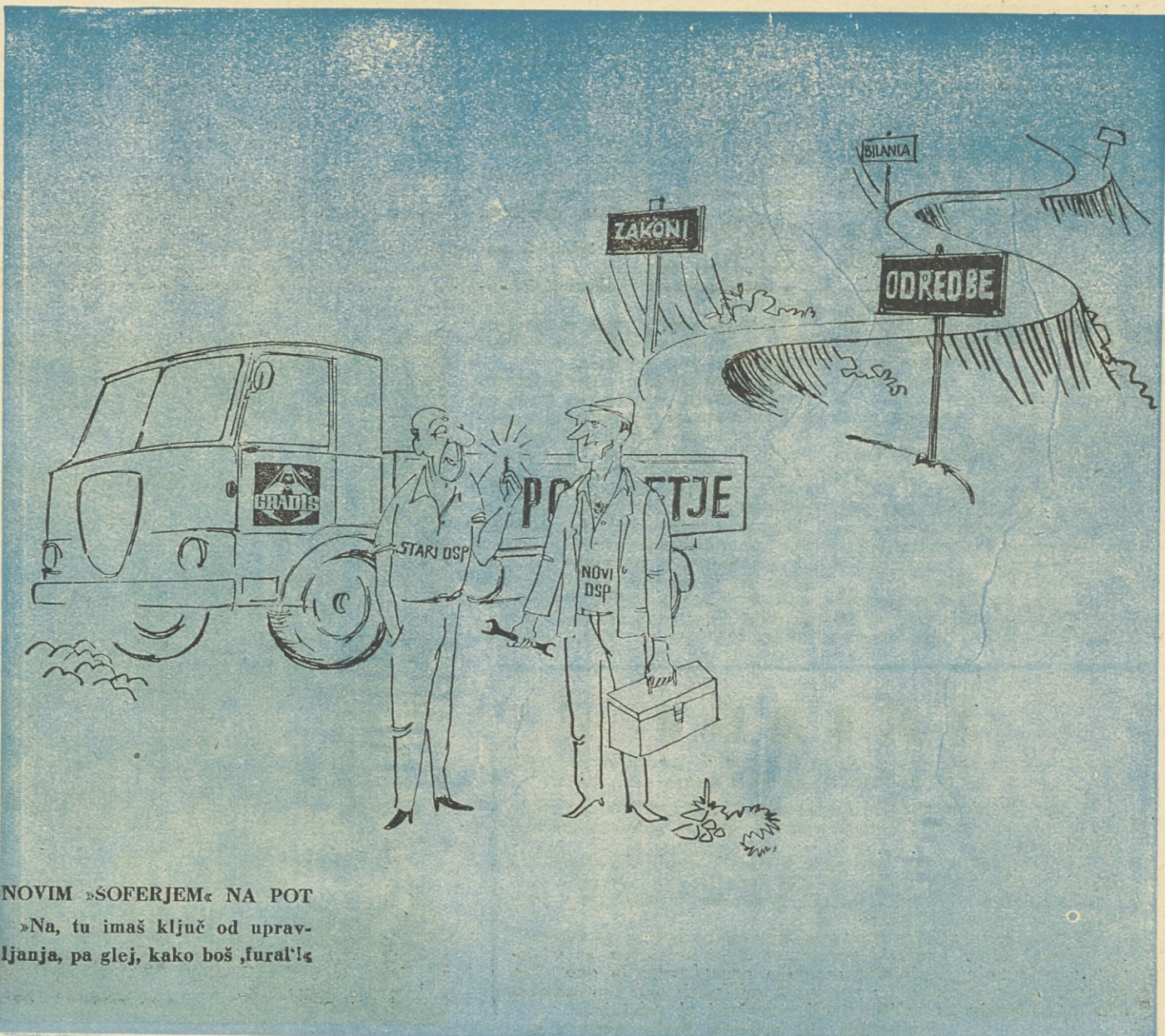
Prvi spomladanski žarki so privabili vajece pred šolo — V ozadju je lepo opremljen šolski center, v katerem so si naši delavci pridobili strokovno znanje



Ena iz časov nagajevanja
»Stojan, že spet te ni na seznamu za nagrade.«
»Eh, mene najdeš samo še na volilnem seznamu.«

»Hm, če bi to bilo pred enim mesecem, bi mislil, da je prooaprijska.«

»Kaj pa je s teboj? Si bolan?«
»Veš, Pavliho sem bral, pa me je prijelo ob spoznanju, da tudi on soli svoje vice 'po butalskih merilih'.«



NOVIM »ŠOFERJEM« NA POT

»Na, tu imaš ključ od upravljanja, pa glej, kako boš 'fural'!«